

POSUDEK

oponenta na bakalářskou práci

Jméno a příjmení studentky: Veronika Hudcová
Téma bakalářské práce: „Plachá zbožnost“ českých intelektuálů?
(Kritický rozbor teorie T. Halíka)
Oponent práce: Dr. Gebelt

Předložená práce sestává ze šesti hlavních kapitol, závěru a „bibliografie“. Jako cíl své práce studentka deklaruje „kritické zhodnocení teorie Tomáše Halíka z pohledu religionisty“ a také zjištění „ověřitelnost[i] této teorie z pohledu psychologie a sociologie náboženství.“ (str. 8)

Na nejobecnější rovině má práce poměrně jednoduchou a přehlednou strukturu, která se zdá odpovídat zadání práce. V první kapitole (která je zároveň uvedením do celého textu) je nastíněn život a tvorba T. Halíka, problém sekularizace, terminologické problémy (vymezení pojmů jako spiritualita, religiozita atp.) a v závěru kapitoly „Definice „plaché zbožnosti“ podle T. Halíka...“ Kapitoly 2 až 6 pak tvoří jakýsi protipól této úvodní kapitoly. Autorka se v nich věnuje „vybraným osobnostem“, „kterých se „plachá zbožnost“ týká“, tj. K. H. Borovskému, K. Čapkovi, T. G. Masarykovi a V. Havlovi. Tyto kapitoly mají identickou strukturu: seznámení s životem, rozbor díla, dílo věnované náboženství nebo relevantní problematiku nějak tematizující, „osobní reflexe jejich současníků“, zdůvodnění, proč daná osobnost „patří do kategorie „plaché zbožnosti““ a nakonec shrnutí postojů k náboženství (str. 8). Závěry práce jsou stručně shrnuty na str. 61-62.

Hodnotit předloženou práci je pro mě těžké. Studentka načetla poměrně velké množství rozmanité literatury (beletrie, romány, deníky atp.) zmíněných autorů a jen příprava (načítání) textu muselo být časově náročné. Nicméně převážná část předloženého textu jsou jen citáty z různých děl, mnohdy velice nesourodě seřazené v textu, často bez jasně vnitřní souvislosti či logiky. Teoretické založení celé práce by mělo začít na str. 11 výkladem problematiky sekularizace, ale čtenář zde nenajde nic jiného než přepis několika vymezení sekularizace a pak Halíkovo rozdělení mezi pozitivní, negativní a ambivalentní sekularizací. Téměř všechen text autorky ale sestává z citátů z Halíkových děl. Vůbec není zdůvodněno, proč se vlastně studentka „sekularizací“ zabývá. Stejně tak i stránka následující obsahuje pouze na sebe nenavazující věty o tom, co všechno je sekularizace. Dále jsou pak uvedeni autoři, kteří tematizovali problém sekularizace, ale u každého z nich je jen stručná poznámka, navíc zde zcela chybí odkazy na literaturu! Na str. 14 se objevuje rozlišení mezi vnějškovou a vnitřní religiozitou bez odkazu na zdroje, z nichž studentka čerpá, a bez dalších souvislostí. Odkaz na Allporta v pozn. 13 je neúplný, chybí údaj o stránce. Podobně i následující text obsahuje jen nesourodé vyjádření o tom, co všechno je spiritualita. Nikde není uvedeno, odkud pochází vymezení spirituality, s nímž autorka chce pracovat („integrující složka osobnosti, jež se vytváří ve vztahu k posvátnému a zároveň nemusí být součástí náboženství.“, str. 15). Dále na str. 15 studentka píše: „Spiritualitu, se kterou je náboženství spojeno, Halík definuje...“, ale v další větě již stojí: „Takto je definováno náboženství z pohledu sociologie...“ Je tedy podle Halíka náboženství identické se spiritualitou? V zásadě stejným

způsobem práce pak pokračuje studentka v dalším textu: např. obsahem kapitoly 1.6 jsou jen různé citáty (str. 16-18). Najednou pak na str. 19 navazuje větou: „Plachou zbožností, tedy rozumím...“ Znamená to, že z různých Halíkových výpovědí „sestavila“ autorka svou vlastní definici. Nebo je to nějaká syntéza, interpretace Halíkova pojetí?

Stejný způsob práce najdeme i v kapitolách věnovaných jednotlivým zástupcům „plaché zbožnosti“. Zůstaneme-li jen u prvního z tematizovaných autorů, u K. H. Borovského, tak i v jeho případě výklad vlastně sestává jen z řady citátů z jeho děl. Zajímavější nebo relevantnější je, resp. mohla by být až pasáž na str. 24 až 25, jenomže tady se dozvíme pouze, že Halík se o „plaché zbožnosti“ Havlíčka „nevyjadřuje, uvádí jej však jako „příklad tohoto fenoménu.“ Jako „kontrastní“ je pak (pouze) ocitován názor teologa Skalického, po němž následují dva citáty od Jana Šimsy.

Nerozumím, resp. nikde není zdůvodněno už samotné zadání práce: proč autorku zajímá právě pohled sociologie a psychologie? Co myslí ověřitelností Halíkovy teorie z pohledu těchto dvou věd? Vystupuje Halík s nárokem, že se jedná o teorii religionistickou? Jaká byla kritéria výběru daných osobností? Jsou to všechny osobnosti, na něž Halík svůj koncept aplikoval?

Nechávám na zvážení celé komise, zda předložený text vůbec může být na vysoké škole obhájen jako bakalářská práce. Bude záležet na tom, jakým způsobem bude studentka schopna na výše uvedenou kritiku reagovat. Jako výchozí hodnocení pro obhajobu práce navrhuji hodnocení „dobře“.

18. 8. 2013

Jiří Gebelt